

Tusind og én Nat

BIND I

*Oversat fra de ældste arabiske kilder
af Ellen Wulff
efter Muhsin Mahdis udgave
af de første 282 nætter
Med en introduktion af Peter Madsen
og illustrationer af Khadim Ali*

CARSTEN NIEBUHR BIBLIOTEKET
FORLAGET VANDKUNSTEN

*I den nådige og barmhjertige Guds navn
til hvem jeg sætter min lid*

Lovet være Gud, skaber og konge fuld af gavmildhed, som skabte al skabning og menneskehed, som rejste himlen uden søjler i geled og bredte jorden ud til hvilested; som teltpæle bankede Han bjergene ned, lod vandet vælde af hårde klippeskred, tilintetgjorde folket Thamüd, og Äd* tilligemed, og Faraos folk, 'ham med teltpælene' var hvad Faraos hed. Jeg lovpriser Ham, ophøjet er Han, for den retledning Han har forsynet os med, og takker Ham for Hans gunstbevisninger, så talrige at ingen optælling kan finde sted.

* Forhistoriske folkeslag der nævnes i Koranen.

Vi giver hermed alle storsindede mænd den besked, alle herrer af fortrin og fornem beskaffenhed, at målet med at skrive denne bog, herlig af indhold og god af sprog, var at gavne hver den der læser deri; for af lærerige levnedsskildringer rummer den en masse og storslåede tanker for folk med dannelse og klasse. Her kan man lære hvordan man skal udtrykke sig med ynde og vid, og få at vide nøjagtig hvad der hændte kongerne fra den tidligste tid. Jeg har kaldt den Bogen om tusind og én Nat. Den indeholder derudover biografier, fremragende indimellem, som alle der hører dem bliver så kloge af at ingen kan løbe om hjørner med dem, og de vil desuden finde glæder og fornøjelser der er gode og sunde, midt i den bekymring som tidens omskiftelser volder, og som frister til det onde. Gud alene, ophøjet er Han, viser vejen til det rette.

Historien om kong Shabriyär og hans vesirs datter Shabrazäd

Man siger – men Gud kender bedst det skjulte; Han alene ved hvad der skete før i tiden, og Han alene kender længst forgangne slægters historier – at der i gamle dage under Sasanidernes* herredømme var to brødre der var konger over de indiske og kinesiske øer og

* Persisk dynasti fra 3. til 7. årh. e.Kr.

halvøer. Den ældste hed Shahriyär og den yngste Shahzamän. Den ældste, Shahriyär, var en vældig og gæv husar, en helt i krig, både dristig og snar, uovervindelig var han og gav prompte svar i uudslukkelig vrede og angrebsklar, og blodhævn afholdt han sig ikke fra. Han herskede over selv de fjerneste egne med stav og stok og et fast tag i folkenes pandelok så landene underkastede sig og bøjede sig for ham, og undersätterne adlød ham, fromme som lam. Han gjorde sin bror Shahzamän til konge over landet Samarkand og indsatte ham der som sultan. Her slog Shahzamän sig ned mens hans ældre bror opholdt sig på Indiens og Kinas øer og halvøer, og i ti år levede de således uden ophør. Men så fik Shahriyär lyst til at gense sin bror kongen og sendte sin vesir, der havde to døtre ved navn Shahrazäd og Dinarzäd, af sted efter ham med den besked at han skulle befale Shahzamän straks at begive sig på vej og rejse over til sin ældre bror. Vesiren udrustede sig og rejste dag og nat til han nåede Samarkand. Da Shahzamän hørte han var ankommet til landet Samarkand, red han ham i møde med et følge af sine fornemste mænd. Han sad af, gik hen og omfavnede vesiren og spurgte til sin bror, den store kong Shahriyär. Vesiren fortalte at kongen havde det godt og havde sendt sin vesir, ham selv, af sted for at bede Shahzamän komme til ham. Denne adlød gerne sin brors befaling. Han lod vesiren slå lejr uden for byen og bragte ham alt hvad han havde brug for af forråd, forsyninger og foder. Han slagtede en masse dyr til ære for sin gæst og skænkede ham penge og juveler, heste og kameler som gæstfriheden krævede. Shahzamän brugte ti dage på at udruste sig til rejsen. Så pålagde han en af sine kammerherrer at regere i hans fravær og sendte pik og pak af sted, men tilbragte selv den sidste aften sammen med vesiren. Ved midnatstid gik han dog atter gennem byen og op til sit palads for at tage rigtig afsked med sin hustru. Da han kom ind i paladset, fandt han sin hustru sovende med en mand ved sin side, en køkkenkarl! Synet fik det til at sortne for øjnene af Shahzamän, og han stod lidt og rystede på hovedet mens han sagde til sig selv:

»Og jeg er dårligt nok rejst, men opholder mig stadig lige uden for byen! Hvordan skal det så gå når jeg rejser helt over til min bror

i Indien? Og hvordan vil det ikke blive når jeg engang er død? Nej, kvinder kan man ikke stole på!«

Voldsom vrede greb ham, og han sagde videre til sig selv:

»Ved Gud, jeg er konge og hersker over landet Samarkand, og alligevel skal det times mig at min hustru bedrager mig og jeg kommer ud for sådan noget!«

I sigtende vrede trak han sit sværd og slog dem begge ihjel, kokken og sin hustru, halede dem af sted ved benene og smed dem ud fra sit palads og ned i voldgraven. Straks efter forlod han byen, gik ud til vesiren og gav befaling til øjeblikkelig afgang. Der lød en trommehvirvel, og de drog af sted; men i kong Shahzamäns hjerte brændte en ild der ikke stilnede en smule, og en flamme der ikke lod sig skjule, på grund af det hans hustru havde udsat ham for, at hun sådan havde bedraget ham og erstattet ham med en anden mand, oven i købet en kok, en af køkkenkarlene! Deres rejse var nu målrettet og snar; de rejste uden ophør og gennemskar steppe og ørken, øde og bar, både nat og dag til de nåede kong Shahriyär. Kongen drog dem i møde, og så snart han fik øje på dem, gik han hen og omfavnede sin bror. Han lod fra nu af Shahzamän være i hans nærhed, viste ham den største hæder og lod ham bo i et palads ved siden af hans eget, for kong Shahriyär havde opført to høje, elegante og pragtfulde paladser i sin have, det ene med henblik på sine gæster og det andet til bolig for sig selv og sit harem. Han lod sin bror Shahzamän slå sig ned i gæstepaladset efter at tjenestefolkene havde gjort rent, støvet af, bredt tæpper ud og åbnet vinduerne ud mod haven. Herefter tilbragte Shahzamän hele dagen hos sin bror. Om aftenen gik han op for at sove i det palads der var tilstået ham, og næste morgen gik han igen over til sin bror. Han skjulte hvor trist til mode han var; først når han var alene, grublede han over de kvaler han havde haft med sin hustru, og sukkede dybt mens han sagde til sig selv:

»Tænk at sådan en forfærdelig ulykke skulle overgå mig når jeg dog er den jeg er!«

Han blev åndsfraværende og glemsom, og hele tiden tænkte han:

»Ingen anden har været ude for det der er overgået mig!«

Forurettelsen begyndte at æde sig ind i hans sind som en orm. Han spiste mindre, han blev gul i huden, og hans krop forandrede sig af den rene sorg og elendighed. Det blev ved at gå tilbage for ham så han til sidst var helt afmagret og havde fået en anden farve i ansigtet end da han kom. Da kong Shahriyär så sin bror skrumpet ind for øjnene af sig for hver dag der gik, og blive tyndere og tyndere og mere og mere udtørret, for hans bror var blevet gul og bleg om næsen, og der lå ligesom et lag støv over hele hans væsen, mente han det nok skyldtes at hans bror var adskilt fra sit kongerige og langt borte fra sin familie.

»Landet her er ikke godt for min brors helbred,« sagde han til sig selv. »Jeg vil skænke ham smukke gaver og sende ham tilbage til hans eget land.«

Den næste måned overlæssede sultanen sin bror Shahzamän med gaver. Derpå lod kong Shahriyär sin bror Shahzamän komme til sig.

»Nu skal du høre, bror,« sagde han. »Jeg har tænkt mig at strejfe omkring lige så frit som gazellerne og gå på jagt i ti dage; når jeg vender tilbage, vil jeg udruste dig til hjemrejsen. Kunne du tænke dig at tage med mig på jagt?«

»Jeg er beklemt om hjertet og tung i sindet, så lad mig blive hjemme, bror!« svarede denne. »Men tag du af sted, og måtte Gud velsigne dig og stå dig bi!«

Da Shahriyär hørte sin brors ord, troede han hans bror var nedtrykt over at være borte fra sit kongerige, og ville ikke lægge pres på ham. Han forlod ham derfor og tog af sted sammen med sine hoffolk og sin hær, og de trængte langt ud i det øde steppeland hvor de indkredsede vildtet for at nedlægge det. Shahzamän satte sig i paladset da hans bror Shahriyär var taget af sted, og kiggede gennem vinduet ud i haven. Han betragtede træerne hvor der sad en fugl på hver gren som et lille blad, og alt imens tænkte han på sin hustru og hvad hun havde gjort imod ham. Han kunne nu give udtryk for sin smerte og sukkede tungt af hele sit hjerte. Mens han sad der i sine egne tanker og rugede over sin pine og elendighed idet han snart kiggede op mod himlen, snart ud i haven igen, og lod sit sløve blik

glide hen over den, gik den hemmelige dør i hans brors palads pludselig op, og fru, hans brors hustru, trådte ud, ledsaget af tyve slavinder, ti hvide og ti sorte. Hun vandrede af sted, nok så fornøjet, som en gazelle, stolt og sortøjet. Shahzamän kunne se kvinderne, men hvor han sad, kunne de ikke se ham. De spadserede videre indtil de var nået helt hen til det palads hvor Shahzamän sad, uden dog at få øje på ham, for de troede han var taget med sin bror på jagt. Så satte de sig neden for paladset og tog tøjet af. Og da blev de pludselig til ti sorte slaver og ti slavinder selvom de alle havde været iklædt kvindetøj! De ti sorte mænd kastede sig over de ti hvide slavinder, og fru råbte:

»Mas'üd, Mas'üd!«

En sort slave sprang til jorden fra et træ og stod i ét spring henne hos hende. Han løftede hendes ben, trængte ind mellem hendes lår og lå hos hende. Nu lå de ti sorte oven på de ti hvide, og Mas'üd oven på fru, og sådan fortsatte de den halve dag. Da de var færdige med at forlyste sig, rejste de sig alle og vaskede sig. De ti mandlige slaver klædte sig på som kvinder og blandede sig med de andre ti, de rigtige kvinder, så de for enhver at se nu var tyve slavinder. Mas'üd sprang over havemuren og ned på vejen udenfor, og slavinderne gik med deres frue imellem sig hen til den hemmelige dør i paladset. De gik ind, lukkede den hemmelige dør efter sig og gik hver til sit. Shahzamän havde været vidne til alt hvad der var sket. Da han havde set hvordan hans ældre brors hustru, kongens hustru, opførte sig - og han havde nøje holdt øje med alt hvad de havde foretaget sig, og set den store elendighed og ulykke hans bror var udsat for i sit palads, nemlig at ti slaver forklædt som kvinder lå hos hans slavinder og konkubiner i hans eget palads, ligesom han med sine egne øjne havde set sin brors hustru sammen med slaven Mas'üd - da forsvandt al hans egen sorg og tungsindighed.

»Sådan er vores vilkår altså!« sagde han til sig selv. »Min bror er landets konge og hersker over det, vidt og bredt, og dog udsætter hans hustru og slavinder ham for sådan noget, dog rammer en sådan ulykke ham i hans eget hjem! Er det ikke værre end mit tilfælde? Og jeg der troede at jeg alene var ramt af ulykken! Jeg kan ikke

se andet end at alle mennesker er ramt, og ved Gud, min ulykke er trods alt mindre end min brors!»

Han undrede sig og lagde skylden på tiden og skæbnen der ikke skåner nogen for sine prøvelser. Så glemte han sin sorg og tænkte ikke mere på sin egen ulykke. Da aftensmaden blev serveret, spiste han med glubende appetit og velbehag, og da vinen blev bragt ind, drak han grådigt. Alt det han havde ruget over, var rensset bort, så nu kunne han spise og drikke, nyde livet og lade sorgerne ligge.

»Jeg er trods alt ikke den eneste der har lidt under sådan en ulykke,« sagde han til sig selv, »så nu har jeg det godt!«

Han fortsatte med at spise og drikke i ti dage, og så kom hans bror kong Shahrüyär tilbage fra jagtudflugten. Shahzamän tog muntert imod ham, stillede sig straks til hans tjeneste og sendte ham et glad smil. Hans bror kong Shahrüyär havde savnet ham meget.

»Ved Gud, bror,« sagde han, »jeg følte mig ensom fordi du ikke var med på den tur. Jeg ville ønske du havde været sammen med mig.«

Hans bror takkede ham og satte sig så til at drikke sammen med sin bror og snakke med ham indtil det blev aften. Så blev maden serveret for dem. De spiste og drak begge, og Shahzamän spiste med glubende appetit og drak grådigt. Shahzamän fortsatte med at spise og drikke nu da bekymringerne og grublerierne var borte. Han fik rødme i kinderne og ny livskraft, og blodet strømmede igennem ham så han genvandt sin kulør; han tog på i vægt og var snart igen sit gamle jeg eller i endnu bedre form end før. Kong Shahrüyär lagde mærke til hvad der skete med hans bror, og så hvordan hans bror havde haft det, og hvordan han havde det nu. Han spekulerede hele tiden over hvad der kunne være grunden til forandringen. Da han en dag var alene med sin bror, sagde han:

»Shahzamän, min bror, jeg vil bede dig opfylde et ønske der ligger mig på sinde, og fordrive en bekymring der tynger mit hjerte. Jeg vil spørge dig om noget, og du må love mig at svare sandfærdigt.«

»Hvad er det, bror?« spurgte Shahzamän.

»Jo,« sagde hans bror, »jeg så dig den første dag efter at du var kommet hertil for at være sammen med mig, og siden skrumpede

du ind for øjnene af mig for hver dag der gik; du ændrede udseende, din ansigtsfarve blev en anden, og din livskraft forsvandt. Du blev ved at have det lige dårligt. Jeg troede du var syg over at være adskilt fra din familie og dit kongerige, og lod derfor være med at spørge til dit befindende. Når jeg så dig skrumpe ind og ændre udseende, skjulte jeg for dig at jeg lagde mærke til det. Da jeg så kom tilbage fra min jagtudflugt, så jeg du havde genvundet din sundhed og fået farve i ansigtet. Jeg beder dig nu fortælle mig om det og sige mig grunden til at det lige siden begyndelsen af dit ophold her hos mig blev værre med dig, og grunden til at du nu har genvundet din sunde ansigtsfarve. Hold intet af hvad der er hændt dig, tilbage for mig!«

Da Shahzamän hørte kong Shahrüyärs ord, bøjede han hovedet og så ned.

»Konge,« sagde han, »jeg kan ikke fortælle dig grunden til at jeg genvandt min sundhed. Jeg beder dig spare mig for at tale om den sag.«

Sultanen blev meget forbavset over at høre sin brors ord, og nysgerrighedens ild flammede op i hans hjerte.

»Jo, det skal du sandelig også fortælle mig,« sagde han; »men begynd med at fortælle mig grunden til det første!«

Så fortalte Shahzamän hvad han havde været udsat for fra sin hustrus side samme aften han var rejst bort, hele historien fra begyndelsen til enden.

»Tidens konge,« sagde han til sidst, »hver gang jeg tænkte over hvad der var hændt mig, og den ulykke der havde ramt mig, faldt sorgen og melankolien over mig. Jeg henfaldt til grublerier så jeg ændrede udseende. Det var grunden til det første.«

Han tav. Da kongen havde hørt denne beretning, rystede han på hovedet. Han undrede sig højligt over kvindernes listighed og bad Gud beskytte ham mod deres ondskab.

»Ved Gud, bror,« sagde han, »det var en lykke du slog din hustru og denne mand ihjel! Du skal være undskyldt for at du blev ramt af sorg og melankoli så dit udseende ændrede sig. Jeg kan dårligt tro at det du har været ude for, er hændt nogen anden. Ved Gud, hvis det havde været mig, havde jeg slået mindst hundrede kvinder ihjel.

Eller tusind. Jeg var blevet vanvittig, sindssyg! Lovet være Gud som lod dig glemme din sorg og bekymring! Men fortæl mig nu hvordan det gik til! Hvad var det der fik dig til at glemme din sorg og gengav dig din sunde ansigtsfarve?»

»For Guds skyld, konge,« sagde Shahzamän, »jeg beder dig spare mig for at sige det!«

»Nej,« sagde hans bror, »der er ingen vej udenom!«

»Men jeg er bange for at du så vil blive ramt af en endnu større sorg og en endnu dybere melankoli end den der ramte mig,« indvendte Shahzamän.

»Hvordan skulle det gå til, bror?« spurgte kongen. »Jeg vil under ingen omstændigheder give afkald på at høre historien.«

Så fortalte Shahzamän sin bror hvad han havde set fra paladsets vindue. Han fortalte om ulykken i kongens eget palads, at ti mandlige slaver forklædt som slavinder lå hos kongens egne slavinder og hans harem både nat og dag. Han fortalte ham historien fra begyndelsen til enden; men at fortælle det hele endnu en gang, ville gøre fortællingen alt for lang. Til sidst sagde han:

»Da jeg så den ulykke du led under, følte jeg mig trøstet og sagde til mig selv: 'Min bror er jordens konge, og alligevel har denne ulykke ramt ham hjemme hos ham selv, i hans eget hus!' Så forsvandt min egen sorg, og alt det jeg havde ruget over, var borte; jeg kunne slappe af og spise og drikke igen. Det er derfor jeg nu er glad og har genvundet min sunde ansigtsfarve.«

Da kong Shahriyär hørte sin brors beretning, blev han så frådende vred at blodet næsten dryppede ham ud af munden.

»Bror,« sagde han mens raseriet voksede i ham, »jeg kan ikke tro hvad du siger, før jeg har set det med mine egne øjne!«

»Hvis du vil se din ulykke med egne øjne for at tro mig, skulle du bestemme dig for endnu en jagtudflugt!« foreslog Shahzamän. »Vi to drager af sted sammen med hærstyrken, og når vi er kommet uden for byen, lader vi vores telte, lejren og hærstyrken være hvor de er, mens du og jeg i al hemmelighed går ind i byen igen; du går sammen med mig op i dit palads, der hvor jeg nu bor, og næste morgen skal du med egne øjne få at se!«

Kongen indså nu at hans bror kongens beretning måtte være sand. Han befalede hæren at forberede sig på at bryde op næste morgen og tilbragte aftenen inden sammen med sin bror. Da Gud lod morgenstunden bryde frem, steg de to brødre og soldaterne til hest, og alle red ud af byen. Tjenestefolkene havde i forvejen bragt teltene uden for byen og slået dem op med et modtagelsestelt forrest, og sultanen og hærstyrken slog sig ned i lejren. Da det blev aften, sendte kongen bud efter den øverste kammerherre og overdrog ham ansvaret for hæren idet han befalede ham at træde i hans eget sted og sørge for at ingen af hærstyrken gik ind i byen de næste tre dage. Kongen og hans bror forklædte sig, og om aftenen gik de ind i byen og op til det palads hvor Shahzamän boede. Her sov de til næste morgen og satte sig så ved paladsets vindue for at kigge ned i haven. Der sad de og snakkede med hinanden indtil lyset brød frem, solen stod op, og det blev højlys dag. Da de nu så hen mod den hemmelige dør, var den allerede gået op, og kong Shahriyärs hustru trådte ud mellem de sædvanlige tyve slavinder. De vandrede af sted under træerne til de nåede hen til paladset hvor de to brødre sad, og da de tog kvindedragterne af, var ti af dem mandlige slaver der straks kastede sig over de ti slavinder og besudlede dem.

»Mas'üd! Mas'üd!« råbte fru.

I samme øjeblik sprang en sort slave ned fra et træ. Næppe havde han berørt jorden før han var henne hos hende.

»Er der noget du trænger til, min tøs?« spurgte han. »Her kommer Sa'd al-Din Mas'üd!«

Fruen lo og smed sig ned på ryggen. Slaven kastede sig over hende, lå hos hende og gjorde sig færdig ligesom de andre slaver. Derefter rejste slaverne sig, vaskede sig og iførte sig det tøj de havde haft på da de kom. De blandede sig med slavinderne, og så gik de alle tilbage til paladset og lukkede døren efter sig. Mas'üd sprang over muren og ned på gaden udenfor og gik derpå sin vej. De to brødre forlod paladset. Da sultan Shahriyär havde set hvad hans hustru og hans slavinder havde for, var han næsten gået fra sans og samling.

»Ingen i denne verden kan vide sig sikker,« havde han sagt. »Og sådan noget finder sted i mit palads og i mit kongerige! Skam få denne verden og skæbnen! Det er dog en forfærdelig ulykke!«

Så havde han vendt sig om mod sin bror og spurgt:

»Vil du være med til noget jeg kunne tænke mig at gøre?«

»Ja,« havde hans bror svaret.

»Lad os bryde op og lade vores kongemagt bag os!« havde Shahriyär foreslået. »Lad os rejse omkring på lykke og fromme og drage af sted uden mål og med. Hvis vi finder nogen der har været ude for en større ulykke end vores, vender vi tilbage. Ellers trænger vi dybt ind i ukendte lande og har ikke længere behov for nogen kongemagt.«

»Ja, det er en god idé!« havde Shahzamän sagt. »Det vil jeg gerne være med til.«

Historien om ifritten der var hanrej

De to brødre forlod paladset ad den hemmelige dør så de kom ud en anden dør end de var kommet ind, og begav sig på vej. De vandrede af sted lige til aftenen faldt på, og natten tilbragte de med at sukke over deres fælles sorger. Tidligt næste morgen brød de op og gik igen hele dagen til de kom til en eng med mange træer og vækster ved bredden af det salte hav. Her satte de sig ned og begyndte igen at tale sammen om deres ulykker og alt hvad de havde været udsat for.

Som de sad der, lød der pludselig en voldsom larm og et højt brøl fra et sted midt ude i havet. De blev forskrækkede og forestillede sig skælvende at himmel og jord var ved at gå i ét. Så skilte vandene sig, og en sort søjle kom til syne. For hvert øjeblik der gik, blev denne søjle højere og højere til den nåede himlens skyer. Shahriyär og Shahzamän blev meget bange og flygtede skrækslagne hen til et højt træ som de klatrede op i. De satte sig i toppen af træet hvor de krøb sammen bag løvet for at skjule sig. Herfra fulgte de den sorte søjle med øjnene mens den pløjede sig vej gennem havet så vandene del-

te sig, og styrede hen mod den grønne eng. Da den nåede landjorden og kom op på engen, gjorde de store øjne: Det var en sort ifritten som på hovedet bar en stor glaskiste med fire låse af stål! Da ifritten var gået i land, gik han gennem engen og satte sig lige netop under det træ hvor de to konger sad skjult. Så snart ifritten havde sat sig til hvile under træet, læssede han glaskisten af, anbragte den på jorden og tog fire nøgler frem. Med dem åbnede han fire låse i kisten, og op halede han en kvinde med en dejlig krop, med en yndig skikkelse, yppig og sund, med et sødmefuldt smil om den smukke mund og et ansigt som månen når den er rund. Han hev hende op af kisten, satte hende under træet og kiggede på hende.

»Min frue,« sagde han, »du der er fri som fuglen, og som jeg bortførte på din bryllupsnat, nu trænger jeg til en lille lur.«

Så lagde ifritten hovedet i den unge piges skød, strakte benene så langt fra sig at de nåede helt ud til havet, og faldt i søvn. Mens han lå der og snorkede og prustede i søvne, løftede den unge pige hovedet og kiggede op i træet hvor hun tilfældigvis fik øje på kong Shahriyär og kong Shahzamän. Hun løftede ifrittens hoved op af sit skød og lagde det på jorden. Så rejste hun sig og gik hen under træet hvor hun med håndbevægelser sagde til dem:

»Kom ned til mig, men ganske stille og roligt!«

Da de indså at hun havde fået øje på dem, blev de bange. De tiggede og bad hende ved Ham der har rejst himlen, lade dem slippe for at komme ned, men hun insisterede:

»Nej, der er ikke andet for. I skal komme ned til mig!«

Stadig ved tegnsprog sagde de til hende:

»Men ham fyren der ligger der og sover, er en menneskefjende! Ved Gud, lad os blive fri!«

»I skal komme ned!« befalede hun. »Hvis ikke I kommer ned, vækker jeg ifritten og beder ham slå jer ihjel.«

Hun blev ved at gøre tegn til dem og lægge pres på dem, og til sidst klatrede de ned fra træet, ganske stille og roligt. Da de omsider stod foran hende, lagde hun sig ned på ryggen og løftede benene.

»Lig hos mig og stil mit begær!« forlangte hun. »Ellers vækker jeg ifritten så han kan slå jer ihjel!«

»Ved Gud, frue,« sagde de, »gør ikke dette mod os! Lige nu er vi opfyldt af skræk og rædsel for ifritten der, så lad os slippe!«

Men den unge pige sagde de skulle gøre det, pressede og besvor dem:

»Ved den Gud der har rejst himlen! Hvis ikke I gør det, vækker jeg ifritten, min ægtemand, og siger til ham han skal slå jer ihjel og smide jer i havet her.«

Hun plagede dem indtil de ikke længere kunne modstå hende. Først lå den ældste af de to brødre hos hende, så den yngste. Da de var færdige og havde rejst sig fra hende, sagde hun:

»Giv mig jeres ringe!«

Hun trak en lille pose frem af et gemme i sine klæder, åbnede den og rystede indholdet ud. Det viste sig at være otteoghalvfems ringe af forskellig form og farve.

»Ved I hvad det er for ringe?« spurgte hun.

»Nej,« svarede de.

»Alle de mænd der har ejet ringene her, har ligget hos mig,« forklarede hun. »Jeg har modtaget en ring fra hver eneste mand der har ligget hos mig. Nu har I også ligget hos mig, og når I giver mig jeres ringe, kan jeg føje dem til de andre og nå op på tallet hundrede. Hundrede mænd har så kendt mig og gjort denne beskidte, hornede ifrit til hanrej, ham der holder mig indespærret i en kiste og har låst for mig med fire låse, ham der lader mig bo i det brølende hav hvis bølger brydes, slag i slag. Han vogter over mig og vil have at jeg skal blive ved med at være ren og kysk. Han fatter ikke at man ikke kan sætte sig op mod skæbnen, og at intet kan afvende den. Når en kvinde ønsker sig noget, kan intet holde hende tilbage.«

De to konger, Shahriyär og Shahzamän, undrede sig højlgt over den unge kvindes ord og vuggede fra side til side af fryd.

»Gudbevares, gudbevares!« udbrød de. »Der er ingen anden magt og styrke end i Gud, den mægtige og ophøjede! Jeres list er vældig!«*

Derpå trak de begge deres ringe af og gav hende dem. Hun tog dem og lagde alle smykkerne tilbage i pungen. Så satte hun sig igen hos ifritten, løftede hans hoved op og lagde det i sit skød som før. Hun gjorde tegn til dem:

»Gå jeres vej med det samme! Ellers vækker jeg ham og pudser ham på jer.«

Så gik de tilbage, og da de var kommet op til vejen, vendte Shahriyär sig om mod sin bror.

»Shahzamän, min bror,« sagde han, »se nu engang på denne ulykke! Ved Gud, den er da værre end den ulykke der har ramt os! Fyren der er en djinn. Han har bortført en ung pige på hendes bryllupsnat og anbragt hende i en glaskiste han holder låst med fire låse, og han lader hende leve i havets dyb. Han tror han kan vogte hende mod skæbnen og forsynet; men du så jo at hun alligevel har ligget med otteoghalvfems mænd foruden dig og mig, hundrede i alt. Kom, bror, lad os vende tilbage til vores kongemagt og vores byer, og lad os aldrig mere tage en kvinde til hustru! Jeg skal vise dig hvad jeg vil gøre!«

De drejede om på hælen og vandrede af sted samme vej som de var kommet, indtil natten faldt på. Tidligt om morgenen den tredje dag nåede de frem til lejrpladsen. De gik ind i teltet og indtog deres plads på kongetronen. Kammerherrer og krigsherrer, emirer og vesirer trådte ind til kong Shahriyär som udstedte forbud og påbud, uddelte æresdragter, skænkede gaver til højre og venstre og endelig befalede man skulle drage ind i byen. Det gjorde man, og kongen steg op til sit palads hvor han gav en befaling til sin storvesir der som allerede nævnt var far til de to piger, Dinarzäd og Shahrazäd:

»Grib hende der er min hustru, og slå hende ihjel!«

Kongen gik selv ind til hende og lagde hende i lænker, og så overgav han hende til vesiren som førte hende udenfor og slog hende ihjel. Kong Shahriyär trak sit sværd af skeden, gik gennem alle værelserne i sit palads og dræbte hver eneste slavinde han havde. Siden erstattede han dem med nogle andre; men han lovede sig selv at han herefter kun ville være gift én nat med den samme kvinde, og at han straks næste morgen ville slå sin brud ihjel for således at sikre sig mod kvinders ondskab og list.

»I hele verden findes der ikke en eneste ren kvinde,« sagde han til sig selv.

Derpå udrustede han sin bror til rejsen og sendte ham af sted til hans eget land. Han gav ham gaver, udsøgte kunstgenstande, pen-

* Kor. 12:28.

ge og meget andet med på turen, og da han havde taget afsked med sin bror, rejste denne af sted til sit eget land. Shahriyär satte sig på sin trone og gav sin vesir, de to pigers far, befaling til at få et ægteskab i stand mellem ham og en af emirernes døtre. Vesiren friede på kongens vegne til en af emirernes døtre, Shahriyär lå hos hende og fuldbyrdede ægteskabet med hende, og næste morgen befalede han vesiren at slå hende ihjel. Natten efter tog han en anden pige, en af sine soldaters døtre. Han lå sammen med hende, og om morgenen befalede han sin vesir at slå hende ihjel. Denne turde ikke sætte sig op imod kongen og slog hende ihjel. Den tredje nat tog han datteren af en af byens købmænd og sov hos hende til om morgenen. Så gav han vesiren befaling til at slå hende ihjel, og denne adlød. Kong Shahriyär fortsatte nu med hver nat at tage sig en pige, en af købmændsdøtrene eller en pige af folket, tilbringe natten sammen med hende og slå hende ihjel næste morgen. Til sidst var der ikke flere piger tilbage, og sammen brød mødrene ud i gråd og klage; kvinderne støttede forældre der var spage, og alle knurrede at forbandede kongens dage og indgav deres harmfulde og berettigede klage til Himlens Skaber der lytter til de svage og bønner alle med nåde uden mage. Den vesir der måtte slå pigerne ihjel, havde selv to døtre. Den ældste hed Shahrazäd, og den yngste hed Dinarzäd. Den ældste af de to, Shahrazäd, havde læst bøger, hele litteraturens skat, visdomslitteratur og medicin som besat. Hun kunne fremsige digte udenad og havde studeret historie om konge, land og stad. Hun kendte til folkelige ordsprog, vismænds og kongers fyndord og meget andet og var vidende og kløgtig, vis og dannet. Hun havde læst og lært. En dag sagde Shahrazäd til sin far:

»Far, jeg har noget på hjerte jeg gerne vil betro dig.«

»Hvad er det?« spurgte vesiren.

»Jeg vil bede dig gifte mig bort til kong Shahriyär,« svarede hun. »Enten bliver jeg årsag til folkets befrielse, eller også vil jeg dø og gå til grunde og dele skæbne med dem der allerede er døde og gået til grunde.«

Da vesiren hørte hvad hans datter Shahrazäd sagde, blev han vred.

»Din dumrian!« udbød han. »Ved du ikke kong Shahriyär har svoret han ikke vil sove med en pige mere end én nat, og derfor slår hende ihjel næste morgen? Jeg skulle altså føre dig til ham for at han kunne sove med dig én eneste nat og næste morgen give mig befaling til at slå dig ihjel? Og det ville blive mig der måtte slå dig ihjel, for jeg kan ikke sætte mig op imod ham.«

»Der er ikke andet for, far,« sagde hun. »Du må føre mig til ham. Lad ham så bare slå mig ihjel!«

»Hvad går der af dig i denne sag at du sådan vil risikere dit liv?« spurgte han.

»Far,« gentog hun, »du bliver nødt til at føre mig til ham. Jeg har kun den ene ting at sige, og jeg er fast besluttet på at det skal ske.«

Hendes far vesiren blev igen vred.

»Min lille pige,« sagde han formanende: »'Forstår man ej at arte sig, så går det nemt den gale vej' og: 'Glemmer man handlingens følger, skæbnen sin velvilje dølger'. Og som det kendte ordsprog siger: 'Jeg havde levet i ro og fred, var det ej for min nysgerrighed'. Jeg er bange for at det samme vil for dig som skete i historien om æslet, oxen og bonden.«

»Hvad skete der da med æslet, oxen og bonden, far?« spurgte hun.

Vesiren fortalte:

Historien om æslet, oxen og bonden

Nu skal du høre. Der var engang en velhavende købmand som havde rigdom og alskens grej, mænd til at arbejde under sig, desuden kameler og andet kvæg*, og han havde kone, store børn og småbørn på vej. Han levede på landet hvor han dyrkede jorden, og han kendte husdyrenes og de vilde dyrs sprog; men hvis han gav dyrenes hemmeligheder til pris for nogen, skulle han dø. Han kendte hvert eneste sprog de forskellige dyrearter talte, men han fortalte ikke nogen hvad de sagde, for han frygtede for sit liv og var bange for at dø. På

* Kvæg.